

Autismiliitto tukenasi!

Pia-Maria Topi

Sosionomi (yamk)

Järjestösuunnittelija

Autismiliiton huolet koulu- ja opiskeluasioissa

- Autismikirjon lapsilla tukitoimet koulussa toteutuvat hyvin vaihtelevasti ja monin paikoin puutteellisesti etenkin yleisopetuksen luokilla ja opetusryhmissä.
- Opiskelu ja oppivelvollisuuden suorittaminen saattavat keskeytyä, kun tarvittavaa tukea ei saa esim. vammaispalveluista.
- Vammaisfoorumi ja Ihmisoikeuskeskus toteuttivat kouluarjen kokemuksia kartoittavan kyselyn perusopetuksessa olevien vammaisten ja toimintarajoitteisten lasten huoltajille vuodenvaihteessa 2020–2021 (n=595). 57 % vastaajista oli neurokirjon lasten vanhempia. Tuloksista on julkaistu artikkeli lapsiasiavaltuutetun teoksessa Vammaisuus ja lapsen oikeudet (2021). Raportti julkaistaan lokakuussa.
- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja tarpeiden mukaiset mukautukset toteutuivat kaikkein heikoiten neurokirjon lapsilla. Moni vanhempi koki, ettei tukitoimia koulussa ollut toteutettu lapsen tarpeiden mukaisesti. Tuki ei ollut riittävää tai sitä ei saanut tilanteissa, joissa lapsi olisi sitä tarvinnut esim. välitunneille ja ruokailuihin. Opettajilta ja ohjaajilta koettiin puuttuvan osaamista tukea neurokirjon lasten oppimista.
- Vanhemmat kertoivat myös suurista opetusryhmistä, pienryhmäpaikkojen puutteesta sekä meluisista ja lapsilukuun nähden ahtaista koulutiloista. Melu, struktuurin puute sekä vaihtuvat ja suuret opetusryhmät kuormittavat monia autismikirjon oppilaita.
- Moni autismikirjon/neurokirjon lapsi ei saa tukea oikea-aikaisesti. Osa perheistä joutuu käymään vuosikausia kestäneitä taisteluita tukitoimien saamiseksi, jolloin lapsen tai nuoren hyvinvointi ehtii heikentyä monin tavoin. Ongelmien kärjistyessä saattaa syntyä kouluakäymättömyyttä tai haastavaa käyttäytymistä, joita koulu yrittää ratkoa mm. lastensuojeluilmoituksilla. Tukitoimet järjestyvät usein vasta sitten, kun tilanne on jo ehtinyt kärjistyä.

Autismiliiton ratkaisuehdotukset

1. Tuen toteuttamiseen pitää varmistaa riittävät ja pysyvät resurssit sekä riittävä erityisopettajien, koulunkäynninohjaajien ja avustajien määrä.
2. Vahvistetaan opettajien, ohjaajien ja avustajien ammatillista osaamista neurokirjon oppilaiden opettamisessa perus- ja täydennyskoulutuksella sekä konsultaatio- ja ohjauspalveluilla.
3. Varmistetaan, että oppilasryhmät eivät ole liian suuria ja pienryhmäpaikkoja on riittävästi tarjolla niitä tarvitseville.
4. Tukitoimia tulee kehittää toisella ja kolmannella asteella, muuten oppivelvollisuuden suorittaminen ja opinnot keskeytyvät osalla. Varsinkin kognitiivisesti taitavat autismikirjon opiskelijat jäävät usein ilman vammaispalveluista saatavaa tukea (esim. henkilökohtainen apu).
5. Tuen tarpeiden tarkka arviointi ja suunnittelu: Tuen tarpeiden tunnistamisessa keskeistä on kodin ja koulun välinen yhteistyö sekä moniammatillinen yhteistyö opetuksen, oppilashuollon ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kesken. Toimiviin sote-sektorin ja sivistystoimen yhteistyörakenteisiin tulisi kiinnittää huomiota hyvinvointialueilla. Arvioinnissa tulee huomioida laajasti oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät tarpeet, mukaan lukien tarpeet oppimisympäristön mukauttamiseen ja yksilöllisiin järjestelyihin.
6. Varmistetaan rauhalliset ja aistiesteettömät tilat, jotka tukevat autismikirjon lasten oppimista. Koulutilojen kehittämisen tulee perustua tutkimustietoon ja oppilaiden ja vanhempien kokemustietoon, ei lyhytnäköisiin säästötavoitteisiin.

Koulutus ja konsultaatio

- Kaikille avoimet Autismikirjo tutuksi koulutukset 2-3 kertaa vuodessa
- Kaikille avoin HAASTE-toimintamalli käyttöön! -koulutus 2 kertaa vuodessa
- Lisäksi ajankohtaisia webinaareja ja koulutuksia

- Tilauskoulutukset ja konsultaatiot yhteisönne tarpeisiin räätälöityinä, esimerkiksi:
  - Autismikirjo ja sen eri piirteet
  - Esteettömyys
  - HAASTE-toimintamalli
  - Autismikirjon ihmisen tukeminen

- Lisätietoja: koulutus@autismiliitto.fi tai Marko Lahti, marko.lahti@autismiliitto.fi, p. 044 493 4429

Neuvontapalvelu

- Puolueetonta, aatteetonta ja yksilöä kunnioittavaa
- Tarkoitettu autismikirjon ihmisille, heidän omaisilleen ja läheisilleen sekä heidän kanssaan työskentelevälle ammattihenkilöstölle, viranomaisille ja muille tahoille
  - Puhelin ma-to klo 12–15 (torstaisin englanniksi)
  - Sähköposti
  - Henkilökohtaiset tapaamiset (toimisto, Teams)
  - Tukinetin Neuvontapalvelu-chat
  - Sekasin Gaming Discord ja nuortenelemää.fi -palvelu
  - Kyselyt, lehtiartikkelien kirjoittaminen, webinaarit
- Neuvoa voidaan esim. koulutukseen, opetukseen tai sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa
- Yleisin kysymysaihe on diagnosointi

Autismiliiton Neuvontapalvelu

050 467 3130
neuvontapalvelu@autismiliitto.fi

ma-to
klo 12-15

Autismiliiton jäsenyhdistykset

- Autismiliiton jäseniä ovat eri puolilla Suomea sekä valtakunnallisesti toimivat jäsenyhdistykset.
- Jäsenyhdistykset tarjoavat jäsenilleen mm. vertaistukea, kerhoja, tapahtumia ja koulutuksia.
- Jäsenyhdistysten tehtävänä on myös autismikirjon henkilöiden etujen valvominen.
- 24 jäsenyhdistystä eripuolilla Suomea <https://autismiliitto.fi/jasenyhdistykset/>.

Materiaalia

Aineistot ja esitteet

- Autismiliitto tuottaa ja välittää autismikirjoon liittyvää aineistoa. Kaikki Autismiliiton oppaat ja esitteet ovat vapaasti ladattavissa ja tulostettavissa. <https://autismiliitto.fi/materiaalia/aineistot/>

Autismi-lehti

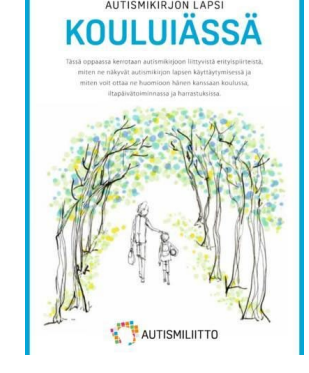
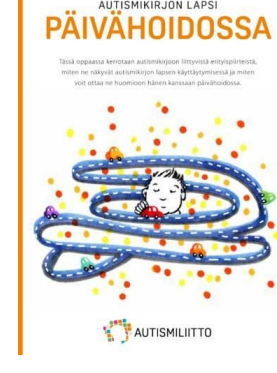
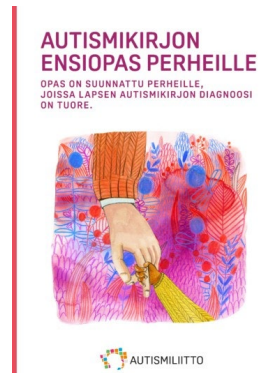
- Suomen ainoa Autismia käsittelevä lehti. Julkaisemme lehden 4. vuodessa. Teema on vaihtuva. Julkaisemme verkossa osan Autismi-lehden artikkeleista. Kaikki lehden artikkelit pääset lukemaan tilaamalla lehden tai liittymällä Autismiliiton jäsenyhdistyksen jäseneksi, jolloin saat lehden jäsenetuna kotiin kannettuna. <https://autismiliitto.fi/materiaalia/autismi-lehti/>

Kirjasto

- Autismiliiton autismialan kirjallisuutta kokoava kirjasto toimii Helsingin keskustoimistossa Pasilanraitio 9 B, 00240 Helsinki. Autismiliiton kirjastossa on lainattavissa noin 600 kirjaa. <https://autismiliitto.fi/materiaalia/kirjasto/>

Esteettömyys

- Esteettömyysohjelmalla Autismiliitto pyrkii lisäämään tietoa ja vaikuttamaan asenteisiin: esteettömyys on yhteinen asia ja sen saavuttaminen edellyttää yhteistyötä ja kaikkien osapuolten tasavertaisuutta. <https://autismiliitto.fi/materiaalia/esteettomyys/>

Vertais- ja kokemustoiminnan verkosto Autismiliitossa

Vertaisosaajat:

- Autismiliitolla on vapaaehtoisia, joilta saat tukea silloin, kun autismikirjon diagnoosi on vielä tuore. Heillä kaikilla on omakohtainen kokemus autismikirjosta, he ovat autismikirjon lasten vanhempia, autismikirjon aikuisia ja lähiomaisia. <https://autismiliitto.fi/tuki-ja-neuvot/vertaistuki/vertaisosaaja/>

Kokemusasiantuntijat:

- Autismiliiton kouluttamilla kokemusasiantuntijoilla on kaikilla joko itsellä tai läheisellä autismikirjon diagnoosi. Kokemusasiantuntijat välittävät kokemukseensa perustuvaa tietoa erilaisissa yhteyksissä, kuten esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalle suunnatuissa koulutuksissa tai antamalla haastatteluita medioihin. <https://autismiliitto.fi/toiminta/kokemusasiantuntija/etsitko-kokemusasiantuntijaa/>

Jäsenyhdistyksiä vertaisryhmäohjaajat

- Verkkokoulutukset x2/vuosi, tukea ryhmätoimintaan ja sen kehittämiseen

Vertaisillat verkossa:

- autismikirjon lasten vanhemmille (nuoret ja lapset)
- autismikirjon aikuisten kumppaneille ja puolisoille
- autismikirjon lasten vanhemmille, joiden lapsi on sijoitettu tai huostaanotettu (Kasper yhteistyö)

Kiitos.

